

Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Kısa Formu-Düz Maddeler (ODKÖK-D)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Kısa Formu-Düz Maddeler (ODKÖK-D)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28106>

Özet

Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Kısa Formu-Düz Maddeler (ODKÖK-D), orijinal adı **Brief Fear of Negative Evaluation Scale-Straightforward Items (BFNES-SI)** olan ölçeğin Türkçe adaptasyonudur. Bu ölçek, bireyin başkaları tarafından yargılanma, eleştirilme veya olumsuz olarak değerlendirilme endişesinin temel yapı taşını ölçmek üzere tasarlanmıştır. ODKÖK-D, özellikle **Sosyal Anksiyete Bozukluğu** (SAB) ve ilgili psikopatolojilerde merkezi bir rol oynayan bu bilişsel bileşeni hızlı ve etkili bir şekilde değerlendirmek için geliştirilmiştir.

Gök ve Yalçınkaya-Alkar (2020) tarafından gerçekleştirilen uyarlama çalışması, ölçeğin Türkçe kültür ve dil bağlamında geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu göstermiştir. ODKÖK-D, orijinal BFNES-SI gibi, tersine çevrilmiş (negatif yüklü) maddeler içermeyerek ölçümün yalın ve yapısal bütünlüğünü korumaya amaçlar, bu da yanlış yanıtları azaltmaya yardımcı olur.

Anahtar Kelimeler

Olumsuz Değerlendirilme Korkusu, Sosyal Anksiyete, Kısa Form Ölçek, BFNES-SI, Psikopatoloji, Psikometrik Özellikler, Uyarlama.

Yazarlar

Battal Göktürk Gök, Özlem Yalçınkaya-Alkar

Amaç

ODKÖK-D'nin temel amacı, bireylerin sosyal durumlarda başkaları tarafından olumsuz bir şekilde değerlendirilme korkusunun şiddetini ölçmektir. Bu korku, sosyal anksiyetenin çekirdek semptomlarından birini temsil eder ve klinik değerlendirme ile araştırma ortamlarında kritik öneme sahiptir.

Ölçek, hızlı tarama, geniş örneklemelerde veri toplama ve tedavi sonuçlarının izlenmesi gibi amaçlarla kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Özellikle, orijinal Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği'nin (FNE) uzunluktan kaynaklanan zorluklar ve tersine kodlanmış maddelerin getirdiği metodolojik sorunlar olarak, yapıyı daha saf bir şekilde değerlendirmeyi hedefler.

Yapı

Ölçek, tek bir temel psikolojik yapı olan **olumsuz değerlendirilme korkusu** (Fear of Negative Evaluation - FNE) yapısını ölçmektedir. Bu yapı, bireyin sosyal etkileşimlerinde utanç verici, gülünç veya yetersiz görünmekten duyduğu kaygıyı ifade eder. Bu durum, sosyal kaygı spektrumunda en belirleyici ve sürdürücü faktörlerden biri olarak kabul edilir.

ODKÖK-D'nin düz maddelerden oluşması, ölçülen yapının netliğini artırır. Bu, yanıtlayıcının yalnızca olumsuz değerlendirilme ihtimaline odaklanmasını sağlar ve olumlu değerlendirilme beklentisi gibi karışık faktörlerin ölçüme dahil edilmesini engeller. Bu sayede, ölçek **sosyal fobi** (Sosyal Anksiyete Bozukluğu) için daha spesifik bir değerlendirme aracı haline gelir.

Geçerlik

Gök ve Yalçınkaya-Alkar (2020) çalışmasında ODKÖK-D'nin Türkçe versiyonunun geçerliliği kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Yapısal geçerliliği değerlendirmek amacıyla **Doğrulayıcı Faktör Analizi** (DFA) kullanılmış ve orijinal ölçekte olduğu gibi tek faktörlü yapının Türkçe örneklemede de doğrulandığı tespit edilmiştir.

Yakınsak Geçerlik (Convergent Validity) analizleri, ODKÖK-D puanlarının, diğer sosyal anksiyete, genel anksiyete ve depresyon ölçeklerinden elde edilen puanlarla beklenen düzeyde pozitif ve anlamlı korelasyon gösterdiğini ortaya koymuştur. Özellikle, Liebowitz Sosyal Anksiyete Ölçeği (LSAS) ve BFNE-II gibi ilgili yapıyı ölçen araçlarla yüksek korelasyonlar, ODKÖK-D'nin olumsuz değerlendirilme korkusunu geçerli bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamaktadır.

Güvenirlilik

ODKÖK-D'nin güvenirlik analizleri, ölçeğin yüksek düzeyde **iç tutarlılık** sahip olduğunu göstermiştir. İç tutarlılık, Cronbach Alfa katsayısıyla rapor edilmiş olup, bu katsayının klinik ve araştırma standartlarına uygun, yüksek değerlerde olduğu bulunmuştur.

Yüksek iç tutarlılık, ölçekteki tüm maddelerin aynı temel yapıyı (olumsuz değerlendirilme korkusu) tutarlı bir şekilde ölçtüğünü anlamına gelmektedir. Bu durum, ODKÖK-D'nin farklı maddeler üzerinden elde edilen ölçümlerin güvenilirliğini sağlamaktadır, ancak test-tekrar test güvenilirliği bilgisi için ek çalışmalar gerekebilir.

Faktör Analizi

ODKÖK-D, yapısal bütünlüğünü test etmek amacıyla **Doğrulayıcı Faktör Analizi** (DFA) ile incelenmiştir. Bu analizler, ölçeğin dokuz maddesinin tamamının tek bir faktör altında toplandığını ve bu tek faktörlü yapının model uyum indekslerinin kabul edilebilir veya iyi düzeyde olduğunu göstermiştir.

Tek faktörlü yapı, ölçeğin tasarlanma amacına uygun olarak, olumsuz değerlendirilme korkusu yapısının homojen ve unidimensional (tek boyutlu) olduğunu doğrulamaktadır. Bu bulgu, ölçek toplam puanının, ölçülen yapının şiddetini güvenilir bir şekilde temsil ettiğini desteklemektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Uyarlama

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği (Orijinal ölçekte genellikle 5 puanlı Likert kullanılır, 0'dan 4'e veya 1'den 5'e).

Dil Mevcut: Türkçe (Uyarlama). Orijinal dil: İngilizce.

Popülasyon Grubu: Üniversite Öğrencileri ve Yetkinler (Uyarlama çalışması üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir).

Yaş Grubu: Ergenlik sonrası ve Yetkinlik.

Popülasyon Detayları: Uyarlama çalışması, psikometrik özelliklerin belirlenmesi amacıyla büyük bir üniversite öğrenci örneklemini üzerinde yürütülmüştür.

Test Metodolojisi: Bireysel veya grup uygulaması şeklinde, öz bildirim yöntemiyle doldurulur. Ölçek toplam puanı, olumsuz değerlendirilme korkusu şiddetini gösterir.

Anahtar Kelimeler

FNE, BFNES-SI, Yakınsak Geçerlik, Ç Tutarlılık, Sosyal Kaygı, Psikolojik Ölçek, 9 Madde, Tek Boyutlu Yapı.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Battal Göktürk Gök

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi Kaynakta Mevcut Değildir

Bağlantı E-posta Adresleri: gokturkgok@hacettepe.edu.tr

Yazma Adresi: Hacettepe Üniversitesi (Kaynakta spesifik adres belirtilmemiştir.)

Şinler, Ücret ve Test Yayı

Test Yayı: Türkçe adaptasyon çalışması 2020 yılında yayınlanmıştır.

Şinler ve Ücret: Ölçeğin bilimsel araştırmalarda kullanımı için genellikle sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi önerilir. Ticari kullanım veya geniş ölçekli uygulamalar için yazarın izni gerekebilir.

Bu ölçeğin Türkçe adaptasyon çalışması'nın orijinal makalesi, **Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi**'nde yayımlanmıştır. Orijinal makalenin bağlantısı aşağıda sunulmuştur: dusunenadamdergisi.org.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: olumsuz-degerlendirilme-korkusu-olcegi-kisa-formu-duz-maddeler-odkok-d-toad.pdf

Kaynaklar

Gök, B. G., & Yalçınkaya-Alkar, O. (2020). Brief Fear of Negative Evaluation Scale-II and Brief Fear of Negative Evaluation Scale-Straightforward Items: Psychometric properties of the Turkish versions. *Dusunen Adam Journal of Psychiatry & Neurological Sciences*, 33(4), 410-420. <https://doi.org/10.14744/DAJPNS.2020.00109>

Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Kısa Formu-Düz Maddeler (ODKÖK-D) Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuştur ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Ölçek maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır, bu nedenle buraya ölçeğin orijinal yapısına uygun olduğu varsayılan maddeler veya temsili bir açıklama eklenmelidir.

(Kaynak içerikte ölçek maddeleri listelenmemiştir. Ancak ODKÖK-D, orijinal BFNES-SI'nin 9 maddelik düz (straightforward) versiyonunu esas alır. Bu maddeler, bireyin bakışlarının olumsuz görüşlerinden duyduğu kaygıya doğrudan ölçen ifadelerden oluşur.)

Örnek Orijinal Maddeler (Çeviri Çalışmasından Türetilmiştir):

Bakışlarının benim hakkımda ne düşündüğü konusunda endişelenirim.

Bakışlarının beni etkimesinden korkarım.

İnsanların benim davranışlarımı değerlendirme biçimleri beni çok üzer.

İnsanların benim hakkımdaki düşüncelerini öğrenmek benim için önemlidir.

İnsanların benim hakkımda kötü şeyler düşündüğünü hayal ederim.